

A Szociális Szakmai Szövetség állásfoglalása a felsőoktatás modernizációjával összefüggésben a szociális képzések besorolása kérdésében

A magyarországi szociális ellátó rendszer és a szociális szakma fejlődési érdekeinek, az EU csatlakozásból következően a szociális ágazatra vonatkozó szakmai követelményeknek (Európai Szociális Charta, Európai Szociális Modell stb.), és a szociális képzések fejlesztési trendjeinek megfelelően az új felsőoktatási törvény mellékletében az alábbi besorolás tekinthető szakmailag elfogadhatónak és megfelelőnek:

- Képzési terület: Társadalomtudományok
- Képzési ág: Szociális képzések
- Alapszak: Szociális munka

A javasolt besorolás indokai:

- A jelenlegi felsőoktatás-irányítási, -finanszírozási gyakorlat a felsőfokú szociális alapképzéseket (szociálpolitikus, szociális munkás, szociálpedagógus) önálló szakcsoportként kezeli (vö.: a képesítési követelményeket szabályozó 6/1996 (I. 18) és a kredit rendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítése 77/2002 (IV. 13.) – 11. sz. melléklet – Korm. rendeletek, felvételi keretszámok meghatározása és felvételi eljárások stb.).
- A 169/2000 (IX. 29) Korm. rendelet tudományterületi és tudományági besorolása a szociális képzéseket az 5. Társadalomtudományok, 5.4. Szociológiai tudományok között definiálja. Lényegében ezt követi a MAB besorolása is.
- A Szociális Szakmai Szövetség javasolt besorolása egyezik a Bologna folyamatot aláíró országok szociális felsőfokú képzés (brit, német és skandináv) gyakorlatával (Socrates - Erasmus tématerületi felosztása: 14. Társadalomtudományok, 14.5. Szociális munka; <http://www.unige.ch/eual/>.2003, Conference on Master level degrees – Helsinki 14 –16 March 2003, www.unige.ch/eua/, www.iassw.soton.ac.uk stb., forrás: European Association Schools of Social Work).
- A szociális munka hivatás és önálló szakmai identitás. („A professzionális szociális munka elősegíti a társadalmi változást, a problémamegoldást az emberi viszonyokban, a szociális munka igénybe vevőinek az 'empowerment'-et, valamint az emberek felszabadítását a nagyobb jól-lét elérése érdekében. Az emberi viselkedésről és a társadalmi rendszerekről szóló elméletek felhasználásával a szociális munka azokon a pontokon avatkozik be, ahol az emberek és környezetük kölcsönhatásba lépnek egymással. Az emberi jogok és a szociális igazságosság elvei alapvetően a szociális munka számára” International Federation of Social Work, Montreal, 2000).
- A mai Magyarországon végbemenő demográfiai-társadalmi változások, a szociális problémák széles köre – a társadalom elöregedése, a regionális és települési különbségek, a szegénység, a tartós munkanélküliség, a roma népesség halmozottan hátrányos helyzete, a hajléktalanság, a díjhátralékosság, az iskolai hátrányok, az alkohol-drog problémák, a fogyatékkal és tartós betegséggel élők okozta hátrányok, a bűnelkövetők és áldozataik helyzete stb. – fokozottan igényli a szociális ellátó rendszer fejlesztését, amely minőségi, felsőfokú végzettséggel rendelkező szociális szakembereket igényel (vö.: Nemzeti Fejlesztési Terv, Társadalmi Kirekesztés Elleni Közös Memorandum stb.).
- A minőségi szociális munka végzésére sajátos, társtudományokra (szociológia, társadalom- és szociálpolitika, pszichológia, közgazdaságtan, jog stb.), és társszakmákra (egészségügy, oktatás, foglalkoztatás stb.) épített multi-diszciplináris szakmai tudást közvetítő, sajátos szakmai tudás-struktúrát, értékeket, készségeket magában foglaló képzés képes felkészíteni.
- A 2002/2003. tanévben közel 11 000 hallgató tanult a hazai felsőfokú szociális képzések valamelyik szakán, ez a felsőoktatásban résztvevő összlétszám 3 %-a. Ez az arány a fentiek értelmében tovább emelkedhet.
- Az alapvetően segítő attitűddel rendelkező szakember felkészítése sajátos szakmaszocializációs, szakmai identitás-alakítási folyamatot igényel, melynek sajátos probléma- és gyakorlatorientált, inter-professzionális képző folyamat felel meg. A jelenleg érvényes képesítési követelmények az összes tanóra 40 %-ban állapítja meg a gyakorlatok arányát valamennyi felsőfokú szociális szakon. A gyakorlatok között kiemelt az intenzív, terepen (a szociális ellátás intézményeiben) végzett, legalább egy szemeszteren keresztül folytatott, egybefüggő, 600-750 órás szakmai gyakorlat, tanulás, amely továbbra is igen fontos összetevője lesz.

- A szociális képzések jogi képzésekkel való összekapcsolása egyfelől a merőben eltérő alapozó, közép- és haladó szintű kurzusok, másfelől a szociális képzések kialakulása, intézményesülése, fejlődési trendjei, struktúrája, képesítési követelményrendszere, képzés- és tantervfejlesztési tapasztalatai, intézményi betagolódása (társadalomtudományi-, és bölcsészettudományai karokon, egészségügyi és szociális karokon, intézetekben, pedagógusképző, hittudományi és lelkészképző intézményekben, azokon belül szociálpolitika és/vagy szociális munka, szociálpedagógia tanszéki keretek között folyik a képzés, jogi karokon, intézetekben, tanszékeken sehol sem) stb. miatt nem fogadható el.

Budapest, 2003. december 1.

Ferge Zsuzsa

elnök